دستورالعمل جامع بهداشت محیط در ایام سوگواری محرم و صفر ۱۴۰۴ ابلاغ شد

5 تیر 1404

با فرارسیدن ایام سوگواری حضرت اباعبدالله‌الحسین (علیه‌السلام) و برپایی مراسم‌های مذهبی در مساجد، حسینیه‌ها، تکایا و هیئت‌های سراسر کشور، ضرورت رعایت اصول بهداشت فردی و محیطی بیش از پیش نمایان می‌شود.

در همین راستا، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با هدف حفظ و ارتقای سلامت عزاداران حسینی، دستورالعملی جامع در حوزه بهداشت محیط تدوین کرده است، این دستورالعمل ضمن تأکید بر آموزش، نظارت، هماهنگی بین‌بخشی و استفاده از ظرفیت‌های مردمی، چارچوبی دقیق برای حفظ سلامت در فرآیند تهیه و توزیع نذورات، بهداشت اماکن، تهویه، آب، مواد غذایی و مدیریت پسماند در مراسم‌های پیش‌رِو ارائه می‌دهد.

انتظار می‌رود که دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور، با برنامه‌ریزی منسجم، نسبت به اجرای این دستورالعمل و ارسال گزارش فعالیت‌ها طبق فرمت ابلاغی به مرکز سلامت محیط و کار اقدام کنند.

مهم‌ترین موارد تحت پوشش این برنامه عبارتند از:

رعایت بهداشت در پخت و توزیع نذورات، استفاده از مواد غذایی سالم و مجاز، آموزش همیاران سلامت هیئات، کنترل بهداشت فردی و محیطی در موکب‌ها و ایستگاه‌های صلواتی، نظارت بر بهداشت آب و فاضلاب، و کنترل بهداشتی دست‌فروشان و اماکن اسکان عزاداران. اجرای دقیق این دستورالعمل، با همکاری نهادهای دولتی و مردمی، نقش مهمی در صیانت از سلامت عزاداران حسینی و پیشگیری از مخاطرات بهداشتی در ایام سوگواری خواهد داشت.

متن کامل دستورالعمل جامع بهداشت محیط در ایام سوگواری محرم و صفر ۱۴۰۴ به شرح زیر است؛

با توجه به برگزاری مراسم عزاداری سالار شهیدان در ایام محرم و صفر در جا جای ایران اسلامی عزیز و اهمیت سلامت عزاداران این را می‌طلبد که مدیریت کنترلی و پیشگیری به ویژه کنترل عوامل محیطی در راستای حفظ و ارتقای سلامت عزاداران با برنامه ریزی منسجم و مدون صورت پذیرد. از طرفی عدم رعایت موازین بهداشتی در توزیع نذورات بصورت پخت غذا درمراسم عزاداری، درمساجد، تکایا و هیئت‌ها و موکب ها می‌تواند احتمال بروز بیماری‌های مرتبط با آب و غذا به ویژه

و همچنین عدم رعایت بهداشت فردی و محیطی می‌تواند بیماری‌های مرتبط با محیط را افزایش دهد. لذا موارد ذیل به عنوان سیاست‌های برنامه در دستور کار بهداشت محیط کشور در این ایام قرار می‌گیرد:

سیاست‌های برنامه:

۱ـ هماهنگی و مشارکت‌های درون بخشی و بین بخشی ۲ـ آموزش و اطلاع رسانی ۳ـ پایش، نظارت و بازرسی بهداشتی ۴- گزارش دهی

هماهنگی و مشارکت‌های درون بخشی و برون بخشی:

۱ـ برگزاری جلسات هماهنگی درون بخشی با معاونت‌ها و واحدهای مرتبط دانشگاهی (معاونت / مدیریت غذا و دارو، اورژانس، آزمایشگاه کنترل مواد غذایی، گروه / مدیریت بیماری‌های واگیر، آموزش و ارتقا سلامت و معاونت توسعه و منابع انسانی) به منظور حمایت و پشتیبانی فنی و خدماتی ۲ـ برگزاری جلسات برون بخشی با دستگاه‌ها و سازمان‌های مرتبط: سازمان تبلیغات اسلامی، ادارات کل اوقاف و امور خیریه، دفاتر ائمه جمعه، فرمانداری‌ها، شهرداری‌ها، بخشداری‌ها، فرماندهی نیروی انتظامی، دامپزشکی استان و شهرستان‌های تابعه، اتاق اصناف استان و شهرستان‌ها، ادارات کل صنعت، معدن و تجارت و ادارات متناظر شهرستانی، ادارات کل تعزیرات و مراجع قضائی و... به منظور همکاری مسئولین مرتبط ۳ـ برگزاری جلسات با استاندار و فرمانداران شهرستان‌های تابعه به منظور حمایت و جلب مشارکت سازمان‌های مرتبط ۴- برگزاری جلسات با هیئت‌های امنای تکایا و حسینیه‌ها و تشکل‌های مردمی و مذهبی و هیأت‌ها و مسئولین به منظور بازرسی اولیه از محل مورد نظرقبل از ایام و همکاری در ایام عزاداری ۵- برگزاری جلسات هماهنگی تخصصی با کارشناس مسئولان و کارشناسان و بازرسان بهداشت محیط ۶- هماهنگی با سازمان‌های ذیربط به منظور توصیه برای به کارگیری افراد دارای کارت بهداشت جهت تهیه و توزیع مواد غذایی و در صورت به کارگیری افراد فاقد کارت بهداشت صلاحیت آنان توسط پزشکان مراکز بهداشت تأیید گردد. ۷ـ تشکیل جلسه هماهنگی و آموزشی با مدیران و خادمین هیئت‌ها ۸ـ هماهنگی جهت انتخاب همیاران سلامت هیئت‌ها (حداقل از هر هیئت با اولویت نیروهای داوطلب بسیجی با حداقل مدرک دیپلم و یا دانش آموزان

متوسطه و دانشجویان) ۹ـ هماهنگی جهت آموزش همیاران سلامت هیئت‌ها در راستای مشارکت در نظارت و کنترل رعایت بهداشت فردی و محیطی و آب و مواد غذایی ۱۰ـ برگزاری جلسات هماهنگی با کمیته پدافند غیر عامل جهت آمادگی برای مقابله با بیوتروریسم و یا استفاده غیر مجاز و مواد زیان بار شیمیایی با مقاصد غیر انسانی آموزش و اطلاع رسانی عمومی: ۱ـ آموزش و اطلاع رسانی درخصوص رعایت بهداشت فردی و استفاده مناسب از تأسیسات بهداشتی و خدماتی و دفع مناسب پسماند و پساب، رعایت بهداشت آب و مواد غذایی و تهویه مناسب در تکایا و حسینیه‌ها و محل‌های برگزاری عزاداری ۲ـ اطلاع رسانی عمومی از طریق صدا و سیمای استانی ۳ـ اطلاع رسانی از طریق جراید و روزنامه‌های استانی و محلی ۴- آموزش کارشناسان بهداشت محیط درگیر در برنامه ۵- آموزش متصدیان و مسئولین خادمین هیئت‌ها و مساجد و حسینیه‌ها ۶- آموزش همیاران سلامت هیئت‌ها

کنترل و بازرسی بهداشتی:

۱ـ بازرسی بهداشتی از منابع و مخازن تأمین آب ۲ـ بازرسی بهداشتی از کلیه مراکز و اماکن شهری و روستایی حساس ۳ـ بازرسی بهداشتی از تآسیسات عمومی از جمله تهویه مکان‌های بسته، سرویس‌های بهداشتی محل‌های برگزاری عزاداری (حسینیه‌ها، امامزاده‌ها و سایراماکن متبرکه، موکب ها و هیئت‌ها) ۴- کنترل بازرسی مستمر از شبکه‌های توزیع آب آشامیدنی ۵- سنجش مستمر عوامل محیطی و موادغذایی با دستگاه‌های سنجش پرتابل ۶- کنترل و بازرسی و ساماندهی دستفروشان موادغذایی در مبادی ورودی و خروجی شهرها و بین راهی ۷ـ نظارت بر رعایت دستورالعمل پیوست نذورات و اطعام دهی در مراسم عزاداری محرم و صفر و نصب پلاکاردهای آموزشی و سایر موارد با توجه به توجیه هیأت امنا و متولیان امر و مداحان و اقدام لازم قبل از فرا رسیدن ماه محرم و همچنین در حین ایام سوگواری با توجه به اهمیت حفظ بهداشت محیط در محل‌های برگزاری مراسم سوگواری ۸ـ تعیین تعداد تیم‌های عملیاتی و برنامه عملیاتی تیم‌ها ۹ـ تهیه تجهیزات و تأمین وسایط نقلیه مورد نیاز بازرسی برای کلیه تیم‌های عملیاتی ۱۰ـ بازرسی بهداشتی از موکب ها و هیئت‌ها و ایستگاه‌های صلواتی و محل‌های اسکان زائران با اولویت بهداشت فردی و موادغذایی و محل‌های اسکان (نظافت، گندزدایی و تهویه) ۱۱ـ نظارت بر مدیریت پسماند و فاضلاب موکب ها و هیئت‌ها و ایستگاه‌های صلواتی و محل‌های اسکان زائرین ۱۲ـ نظارت بهداشتی مستمر بر پخت و توزیع مناسب غذا و نذورات موکب ها، هیئت‌ها و ایستگاه‌های صلواتی در این ایام

گزارش دهی:

۱ـ گزارش دهی مستمر به مسئولین استانی و شهرستانی ۲ـ گزارش مستمر به مرکز طبق فرمت ابلاغی گزارش در دو نوبت به شرح زیر به مرکز سلامت محیط و کار به صورت مکتوب ارسال گردد: نوبت اول: دهه اول محرم ۶ لغایت ۱۵ تیر، ارسال حداکثر تا پایان وقت اداری ۱۶ تیر نوبت دوم: دهه آخر صفر ۲۲ مرداد لغایت ۲ شهریور، ارسال حداکثر تا پایان وقت اداری ۳ شهریور

پیوست:

شرایط بهداشتی توزیع نذورات و اطعام دهی در مراسم عزاداری محرم و صفر

۱. در صورت پخت و پز بایستی هرگونه پخت وپز در مکان‌هایی با شرایط بهداشتی صورت پذیرد. ۲. کلیه افراد درگیر در توزیع آب و غذا باید دارای کارت بهداشت و رعایت بهداشت فردی در هنگام ارائه خدمت ضروری است. ۳. مواد خام مصرفی باید سالم و بهداشتی باشد و توصیه می‌گردد از مواد غذایی مشمول بسته بندی که مورد تأیید وزارت متبوع است استفاده شود. ۴. از فرآورده‌های خام دامی با کشتار مجاز و یا بسته بندی شده که مورد تأیید وزارت متبوع و سازمان دامپزشکی است استفاده شود. ۵. ذبح و قربانی در جلوی هیئت انجام نشود. ۶. از نمک‌های بسته بندی ید دار تصفیه شده دارای مجوز ساخت از سازمان غذا ودارو در تهیه و پخت غذا، برنج استفاده شود. ۷. در تهیه غذا از روغن‌های دارای مجوز ساخت ازسازمان غذا و داروبا ترانس پایین استفاده شود. ۸. از ظروف مناسب در آشپزی استفاده شود. ۹. از نگهداری مواد غذایی پخته شده در دمای محیط به مدت طولانی (حداکثر دو ساعت) خودداری گردد. در صورت الزام به نگهداری بیشتر از دو ساعت، باید مواد غذایی پخته در زیر ۴ درجه سانتی گراد یا در بالای ۶۳ درجه سانتی گراد (روی شمعک گاز) نگهداری تا درجه حرارت ماده غذایی به زیر ۶۳ درجه نرسد. ۱۰. از بسته بندی غذا بیش از دوساعت قبل از مصرف خودداری شود. (بعضاً هیئت‌ها و نذر دهنده‌ها غذا را چند ساعت قبل از مصرف عزاداران بسته بندی می‌کنند که این کار باعث به خطر افتادن سلامت عزاداران می‌شود.) ۱۱. از نگهداری مواد غذایی خام و پخته شده در مجاورت هم در داخل یخچال و یا سردخانه خودداری شود. ۱۲. از آب آشامیدنی سالم استفاده گردد. ۱۳. در صورت استفاده از ظروف یکبار مصرف برای توزیع مواد غذایی گرم از ظروف یکبارمصرف مناسب دارای مجوز از غذا و دارو استفاده شود. ۱۴. استفاده از ظروف یکبار مصرف فاقد مجوز و مشخصات و همچنین ظروف پلی استایرنی (ظروف پلاستیکی شفاف و نازک) در توزیع نوشیدنی گرم و غذای پخته شده خودداری گردد. ۱۵. از توزیع آب، شربت و یا شیر فاقد بسته بندی در بین دسته‌های عزاداری و یا در مراسم جداً خودداری گردد. ۱۶. ضمن رعایت نظافت، شستشو و گندزدایی مستمر سرویس‌های بهداشتی نسبت به نصب سیستم لوله کشی مایع دستشویی و یا نصب جای مایع محتوی مایع دستشویی اقدام گردد. ۱۷. پسماندهای تولید شده به صورت بهداشتی جمع آوری، انتقال و دفع گردد. بویژه درکنار هرایستگاه صلواتی سطل یا کیسه جهت جمع آوری مرتب ظروف ولیوان های یکبار مصرف استفاده شده نگهداری شود. ۱۸. با نصب تابلوها و یا اطلاعیه ممنوعیت استعمال دخانیات و جمع آوری زیر سیگاری‌ها از استعمال مواد دخانی در محل‌های مسقف خودداری گردد.